

La llengua de la

Francesc Bitlloch, secretari del col·lectiu ANC Catalunya Nord

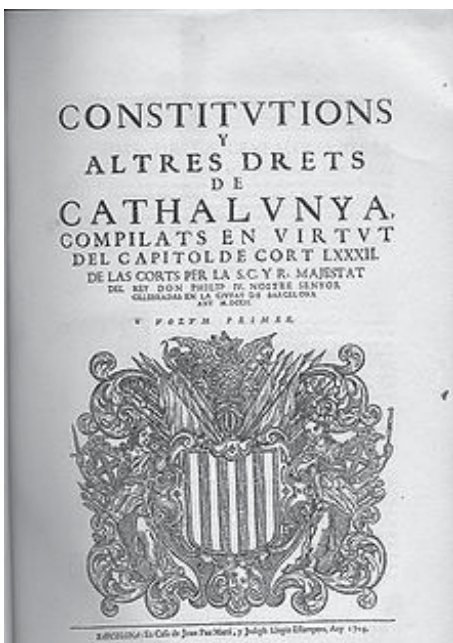
Durant la Revolució francesa, un membre de la Convenció, parlant de Catalunya Nord hi va fer aqueix discurs: "Les habitants de plusieurs communes parlent exclusivement le catalan, cet idiome de nos ennemis fanatiques. Nous vous proposons de faire disparaître encore ces traces de barbarie et d'envoyer nos instituteurs à ces citoyens qui ne savent pas parler encore la langue de la liberté" (v. nota 1)

Avui i aquí, per a molta gent, associat a la revolució i la república i la llibertat sembla una evidència fonamentada en la història. Però quina història? Raimon canta això: «T'adones company, que fa ja molts anys que ens amaguen la història i ens diuen que no en tenim, que la nostra és la d'ells...». Perquè aquesta «evidència» s'ha de desconstruir: la llibertat i l'esperit de llibertat ja s'havia manifestat molt temps abans, per exemple a Toluges, l'any 1065 que va veure néixer el que en podríem dir el primer parlament europeu. Aquest mateix esperit era ben present en les Constitucions i els Usatges del poble català. Els nostres reis, fidels a la constitució que els unia al seu poble, ho proclamaven amb orgull. Martí I, en el seu discurs a les Corts de Catalunya, reunides a Perpinyà (1408) probablement al Palau de la Llotja de Mar va declarar això als diputats: «Si

bé mireu les vostres lleis veureu que seu el poble més lliure del món».

No volem pas negar la importància de la Revolució Francesa. Però volem mirar també el que va representar concretament per Catalunya Nord: Va passar de «Província del Rosselló» a «Departament dels Pirineus Orientals»; va patir una guillotina a ple rendiment... i va representar un pas més, molt important, en la pèrdua de la llengua i de la identitat (nota 2).

Ho expliquen molts estudiosos, com Jaume Deloncle en el seu estudi sobre les guerres de la revolució: «El reconeixement dels drets de l'home aquí comença amb les decisions del sínodo de Toluges (1026-1065) i les Assemblees de Pau i Treva». I Deloncle afegeix: «El «Cahier de doléances» del nostre cèlebre Lluçia era un eco de l'antiga Constitució política catalana basada en la «monarquia paccionada», un règim molt anterior a la Revolució Francesa» (nota 3). Comparada a la d'Espanya, l'aportació de França podria semblar positiva: Revolució, República, Llibertat, Igualtat, Fraternitat... Però la diferència és només de cosmètica. Aquests mots són un engany històric i actual: Llibertat? La llibertat és per a tots els grups lingüístics, per a totes les llengües, o no és llibertat. La Igualtat s'aplica a totes les llengües o no és igualtat. Trampa. La Fraternitat s'ha de

Constitucions Catalanes. Primer volum de la compilació de 1702. F
Foto: Francesc Bitlloch.

Llibertat

viure entre tots els grups lingüístics que formen la República, o no és fraternitat. Lligar la República a una sola llengua, redactar i defensar una constitució que no admet les altres llengües del territori és el contrari de la fraternitat, és excloure d'aqueixa ditxosa República tots els qui en parlen d'altres. És el pitjor país que ens podia tocar. Una república confiscada pels jacobins monolingües compulsius. La persecució del català ha estat sistemàtica i contínua durant la reialesa com durant la revolució, l'imperi... i totes les repúbliques! Cap país europeu no tracta les seues llengües amb tant de menyspreu!

Al contrari, és urgent autocentrar-nos i tornar a cosir els fils entre la nostra llengua i la llibertat. Però parli de la llibertat! No d'aquell eslògan espantaocells de tres mots que ens han posat a la porta de cada ajuntament i de cada escola! Desfer els fils i els lligams amb aquesta república d'eslògans mentiders i refer els fils i els ponts i les connexions neuronals i sentimentals entre la nostra llengua i la nostra llibertat!

Associar la nostra llengua a la independència i a la llibertat és redonar-li la seva dimensió pública, col·lectiva i, sobretot, política. Sí, política en el millor sentit de la paraula: la nostra llengua no és una rêmora del passat, no és un folklore que tenim ganes de mantenir:

aprendre el català (com no aprendre'!) és un acte polític. És l'expressió d'una riquesa pròpia i d'una llibertat compartida.

El passat dia 31 de març es va enregistrar un lípdup per la llengua, sí, al Castellet de Perpinyà, i proclamà la llengua, sense barreres: una llengua és un país, és una pàtria. La llengua no pot viure sense llibertat. Parlar d'independència és fer viure la llengua. Parlar del futur del país, voler aprofitar l'embranchida independentista que es viu al sud és engrandir la llengua. Esborrar el Tractat dels Pirineus, rellegir la nostra història és engrandir la llengua, és posar-la al centre del debat. Ho canta també Giner: «La marinada... és una història que han negat i que s'aixeca de la mar, és la memòria retrobada, la marinada... »

Notes:

(1) "Els qui viuen en diversos d'aquests municipis només parlen català, aquest idioma dels nostres enemics fanàtics. Us proposem fer desaparèixer aquests rastres de barbaritat i d'enviar els nostres ensenyants a aquests ciutadans que encara no saben parlar la llengua de la llibertat." Barère à la Convention, el 20 de febrer 1794 (in Alicia Marcet: «La Révolution dans les Pyrenées Orientales»).

El lema inicial de la revolució era aquest. Posteriorment, "la mort" va ser abandonat per ser massa fortament associat al regne de la terror. Foto: Francesc Bitlloch.

(2) El temible Abbé Grégoire va ser qui preparà per a la Convenció un pla per imposar el francès i «en finir avec tous les patois» que, segons ell, eren parlats en aquella època per dotze milions de ciutadans. I és la Convenció qui envià, llavors, els mestres al Rosselló «pour en finir avec la barbarie catalane».

(3) I dóna més exemples: «El nostre rei, Pere III, al segle XIV va convocar les Corts de Catalunya un nombre més gran de cops que tots els reis de França no van convocar els Estats Generals des del seu origen fins a la revolució». «Els autors francesos, descrivint abans de la revolució el poble català del Rosselló, ja remarcaven el seu esperit democràtic i «republicà» tot i respectar els reis ». (La R. F. et le Roussillon, édition du Castillet).